

طرحی از الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در حوزه اقتصاد

دکتر رحیم دلالی اصفهانی

دانشیار گروه اقتصاد دانشگاه اصفهان

دکتر رسول بخشی دستجردی

دانشیار گروه اقتصاد دانشگاه اصفهان

فهرست مطالب

۳.....	چکیده
۵.....	مقدمه
۶.....	شناخت ابعادی از نظریه اقتصاد سرمایه داری
۶.....	بهره پولی
۱۱.....	بانکداری
۲۷.....	جمعیت
۳۲.....	زمان
۳۵.....	ترسیم مختصات الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
۴۱.....	مدلی برای الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
۵۲.....	فهرست منابع

چکیده

در این نوشتار قصد داریم مختصات الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت را از جنبه اقتصادی معرفی نماییم و نحوه دستیابی به آن را از طریق برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری اقتصادی، مورد تأکید قرار دهیم. الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت چارچوبی را برای استقرار و حرکت در مسیر صراط مستقیم که دربرگیرنده کلیه احکام و دستورات الهی است، ارائه می‌دهد. اما بدون شناسایی و محو حرکت‌های باطل، سخن گفتن از چیستی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، امکان‌پذیر نیست. بر همین اساس در مطالعه حاضر و در گام اول، مختصات، ویژگی‌ها و نهادهای سازمان‌دهنده به نظریه اقتصاد سرمایه‌داری، شامل بهره‌پولی، نظام بانک‌داری، سیاست‌های پولی و اعتباری که تولیدکننده نابسامانی، رکود، تورم و هرج‌ومرج هستند و باعث فاصله گرفتن جامعه از مسیر صراط مستقیم می‌شوند را معرفی و نقد خواهیم نمود. برای طراحی مدل اسلامی ایرانی پیشرفت، نقد نظریه اقتصاد سرمایه‌داری از این جهت اهمیت دارد که، نظریه مذکور در انگاره‌ها، مقدمات، اهداف و نحوه دستیابی به آرمان‌هایش، تولیدکننده حرکت‌های باطلی است که لازم است برای استقرار الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، متوقف و محو شوند. در این نوشتار استدلال خواهیم کرد الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در مقدمات، اهداف و نحوه دستیابی به اهدافش، در تضاد کامل با نظریه سرمایه‌داری است. اولین اقدام در جهت استقرار الگوی پیشنهادی در این نوشتار، حذف بهره‌پولی و ممانعت از خلق پول توسط نظام بانکی است. در این نوشتار استدلال خواهیم کرد که نظام اقتصادی مبتنی بر نظریه سرمایه‌داری، برای تولید انسان، درمقایسه با انواع دارایی‌های واقعی و اعتباری نظیر سرمایه فیزیکی، پول و اعتبار، ارزش کمتری قائل است. این تلقی نسبت به انسان، با نظر اسلام که انسان را اشرف مخلوقات می‌داند در تضاد کامل است.

بر همین اساس در نوشتار حاضر تلاش گردیده تا مبانی نظری یک نظام اقتصادی انسان‌مدار (درمقابل نظام اقتصادی سرمایه‌مدار) مبتنی بر نظر اسلام، معرفی شود و از آن برای طراحی یک مدل منطقی و

سازگار استفاده گردد. به عبارت دیگر، مدل ارائه شده در این نوشتار از ویژگی‌های برشمرده در ذیل برخوردار است:

الف - انسان محور: شالوده مدل به گونه‌ای طراحی شده است که ارزش بازدهی روی تولیدمثل انسان نه تنها بالاتر از ارزش بازده روی بقیه دارایی‌ها (مانند سرمایه فیزیکی و منابع طبیعی) است، بلکه علاوه بر آن تولیدمثل انسان، ارزش دیگر دارایی‌ها را نیز بیشتر می‌کند.

ب - مبتنی بر هدایت ولایت فقیه: مدل ارائه شده در نوشتار حاضر مبتنی بر سازوکار هدایت و رهبری برنامه‌ریز خیرخواه و آگاه (ولایت فقیه) است. در مقایسه با دیگر الگوهای تخصیصی نظیر بازار رقابتی، برنامه‌ریزی دستوری و یا ترکیبی، فقط سازوکار مبتنی بر هدایت ولی فقیه می‌تواند مانع تعدی به حقوق نسل‌های آینده در استفاده از منابع طبیعی باشد.

ج - مبتنی بر اصل حرکت جوهری: در این نوشتار برای تبیین ویژگی‌های نظام اقتصادی مورد تأیید در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، نظریه حرکت جوهری ملاصدرا و تفکرات منبعث از مکتب اصفهان مورد استفاده قرار گرفته است.